

Studium Generale organiseert:

GoedannoNu

De invloed van religie op maatschappelijke binding en integratie

De kerken, zowel oude als nieuwe, mogen in Nederland weliswaar half zijn leeggelopen, maar tegelijkertijd is sprake van een opleving van religiositeit. Dit verschijnsel zien we niet alleen in allerlei vormen van godsdienstigheid en spiritualiteit, maar ook in de rol die deze religiositeit speelt in maatschappelijke verhoudingen. Radicalisering krijgt dan de meeste aandacht, maar uit statistieken blijkt bijvoorbeeld dat gelovigen veel meer maatschappelijk actief zijn dan niet-gelovigen. Religie blijkt een belangrijke rol te spelen in zaken als sociale cohesie en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Soms gaat dat op eigen initiatief, soms speelt de overheid daar een rol in. Sinds enkele jaren heeft de overheid bijvoorbeeld veel zorgtaken terug gelegd bij de private sector, waar vaak juist religieuze instellingen deze

taak oppakken. Aan de zijde van beleidsmakers wordt ook nagedacht over de rol van religie in integratie. Migrantkerken blijken een sterk bindende factor te zijn voor allochtonen uit Polen, het Midden-Oosten en West-Afrika. Zou men om die reden dan moskeebouw moeten subsidiëren, bijvoorbeeld? Al deze kwesties zullen in deze reeks aan bod komen.

donderdag 17 februari 2011

Hoe zit het nu met de dood van God?

Meerten ter Borg, bijzonder hoogleraar Niet-institutionele religie in de hedendaagse samenleving en hoofddocent godsdienst-sociologie, Universiteit Leiden

In deze inleidende lezing worden verschillende kwesties met betrekking tot religie besproken. Allereerst is er de stand van zaken van dit moment. We horen dat religie weer helemaal terug is. Hebben zij, die zeiden dat God dood was, bij nader inzien toch nog ongelijk gekregen? Nou nee, want tegelijkertijd lezen we dat de kerken krimpen. Wat is er aan de hand? Om deze vraag te beantwoorden zullen we om te beginnen naar cijfers kijken. Maar dat zal niet genoeg zijn. Veel vormen van religiositeit zouden zich wel eens op zo'n manier kunnen ontwikkelen, dat ze niet in cijfers te vangen zijn. Dat brengt ons vervolgens bij de vraag wat religie eigenlijk is. Welke functies heeft zij in het persoonlijk leven en in de maatschappij? Kan een samenleving wel zonder religie?

donderdag 24 februari 2011

Met God, middenin de wereld

Over kerk en staat, geloof en politiek

Gert-Jan Segers, directeur van de Mr. G. Groen van Prinsterer Stichting, het Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie

De scheiding tussen kerk en staat is volop in discussie. In Amsterdam zijn pittige debatten gevoerd over de vraag of religieuze organisaties wel subsidie mogen ontvangen. En of Youth for Christ wel de meest aangewezen organisatie is om het jeugdwerk in de Amsterdamse Baarsjes uit te voeren. Ook landelijk is het de vraag wat de scheiding tussen kerk en staat betekent voor bijvoorbeeld

de rol van de overheid bij de start van een imamopleiding en bij de weigering van een katholieke priester om de hostie aan een homoseksueel te geven.

Er gaan zelfs invloedrijke stemmen op – zoals die van de Leidse rechtsfilosoof Cliteur – die stellen dat het geloof in een enkele God zelfs bedreigend is voor een vreedzame samenleving en voor onze liberale democratie. Het zou veiliger zijn om geloof maar helemaal buiten de deur van het publieke domein te houden.

In deze lezing wordt ingegaan op de rol van de kerk en christenen in de politiek en op de scepsis ten aanzien van de verbinding tussen geloof en politiek.

donderdag 3 maart 2011

Het belang van de religieuze binding in sociale statistieken

Hans Schmeets, hoogleraar Sociale Statistiek, Universiteit Maastricht / Centraal Bureau voor de Statistiek

In 2009 rekent een ruime meerderheid van 56 procent zich tot een kerkelijke gezindte of levensbeschouwelijke groepering. Echter, slechts 18 procent woont nog regelmatig – minstens een keer per maand – een godsdienstige bijeenkomst bij. Een sterkere religieuze binding gaat gepaard met een meer grotere deelname aan maatschappelijke activiteiten en een hoger intermenselijk vertrouwen en vertrouwen in maatschappelijke en politieke instituten. Ook is de participatie en het vertrouwen van de pkn'ers groter dan van de andere geloofsgroepen, inclusief gereformeerden en hervormden. Het vaststellen van de religieuze binding is dus ook van belang voor de inzichten in de sociale statistieken, waaronder sociale cohesie in de samenleving. In deze bijdrage zal ik ingaan op de wijze

waarop de religieuze binding wordt vastgesteld, en de betekenis van religie voor diverse aspecten van sociale samenhang. Dit gebeurt op basis van enquêtes en registers, waarbij naast samenhangen op het niveau van personen, ook de relaties tussen gemeenten worden gepresenteerd.

donderdag 17 maart 2011

En de moslim, hij poldert verder

Maurits Berger, hoogleraar islam in West-Europa, Universiteit Leiden

De aandacht voor islam in Nederland richt zich op twee kwesties; radicalisering en integratie. In beide gevallen is sprake van actieve overheidsbemoeienis, denk aan moskeesubsidies, imamopleidingen, gemeentelijke iftaars. Over de effectiviteit van deze maatregelen bestaat veel kritiek. Belangrijker is de vraag wat moslims zelf doen en willen: is hun religiebeleving inderdaad een bron van maatschappelijke betrokkenheid, of juist van aversie en misschien zelfs radicalisering?

donderdag 24 maart 2011

De rol van kerken

Herman Noordegraaf, bijzonder hoogleraar en universitair docent aan de Protestantse Theologische Universiteit, vestiging Leiden

Vanaf haar ontstaan heeft de christelijke kerk zich ingezet voor armen, zieken en andere mensen in materiële en sociale nood. Deze traditie van barmhartigheid en gerechtigheid is ook vandaag aan de dag volop levend. Kerken zijn op velerlei wijze betrokken bij activiteiten voor en met mensen in nood die erop gericht zijn hen naar hun mogelijkheden volwaardig aan de samenleving deel te laten nemen. Voorts vormen kerken een belangrijke bron van 'sociaal kapitaal' door mensen te stimuleren vrijwilligerswerk te verrichten.

Er blijkt een duidelijk verband te zijn tussen kerkelijke betrokkenheid en het verrichten van vrijwilligerswerk. Zo dragen kerken bij aan betrokkenheid van mensen bij de samenleving. In de lezing zal ingegaan worden op deze activiteiten en de eigen benadering die kerken daarbij volgen. Deze geven haar een eigen plaats in het veld van zorg en welzijn.

donderdag 31 maart 2011

Lezing 1

Migrantenkerken: ruimte voor interculturele ontmoeting in kerk en samenleving

Jorge E. Castillo Guerra, universitair docent wereldschristendom en interreligieuze betrekkingen en onderzoeker aan het Nijmeegse Instituut voor Missiewetenschappen, Radboud Universiteit Nijmegen

In de laatste decennia heeft een overheersend selectieve waarneming bijgedragen tot de identificatie van migranten met de (radicale) Islam in Nederland. Er is weinig ruimte voor nuances en voor het feit dat migranten ook andere religies of levensbeschouwingen belijden. Migrantenchristenen maken minstens de helft uit van het aantal migranten. Vanuit de behoefte aan kerkgemeenschappen met vieringen volgens de eigen rituelen, tradities en spiritualiteit hebben ze migrantenkerken of migrantenparochies opgericht. Hoe zien deze kerken er uit? Vormen ze een parallelle samenleving? Hebben ze een eigen theologie ontwikkeld?

In deze lezing staan de migrantenkerken centraal als gemeenschappen van mensen die worstelen om een plaats in een nieuwe maatschappij te vinden. Migrantenkerken zijn uitstekende plaatsen voor solidariteit met nieuwkomers, om de eigen taal te spreken en om het geloof met elkaar te delen. Uit onderzoek in Den Haag en Rotterdam blijkt dat

migrantenkerken bijdragen aan de sociale cohesie door sociale, interculturele en interreligieuze activiteiten te organiseren voor een breed deel van de bevolking.

Lezing 2

Koptische en Syrische christenen in Nederland: migratie, integratie en identiteit **Bas ter Haar Romeny, hoogleraar Oude Testament en oosters christendom,** **Universiteit Leiden**

In het Midden-Oosten bestaan christelijke gemeenschappen met een geschiedenis die teruggaat tot de eerste eeuwen. Na de komst van de islam hebben velen de nieuwe godsdienst aangenomen, maar het christendom heeft zich toch kunnen handhaven. De oosterse kerken staan echter onder druk, en vele leden zijn de afgelopen decennia naar westerse landen gevlucht. Zo kent Nederland onder andere een Koptische gemeenschap (uit Egypte) en een Syrisch-orthodoxe (uit Turkije, Irak en Syrië).

Deze lezing gaat in op de gevolgen van de migratie van deze christenen naar het westen. Hierdoor heeft een transformatie van hun cultuur en identiteit plaatsgevonden. Er is doorgaans echter geen sprake van assimilatie: men behoudt de eigen identiteit—al is deze niet meer hetzelfde—en er is sprake van de vorming van gemeenschappen. De rol van de eigen identiteit en gemeenschap in de sociale mobiliteit van deze migranten en de sociale cohesie van de ontvangende maatschappij wordt besproken. Enkele voorbeelden laten zien dat zelforganisaties wel degelijk een zeer positieve rol kunnen spelen bij de deelname aan de westerse samenleving. Interessant genoeg zijn er echter van land tot land belangrijke verschillen in de mate waarin deze oosterse christenen succes hebben in de maatschappij.

Toegang gratis, iedereen is welkom!

Tijd:

Donderdagavonden van 19.30 tot 21.00 uur.
Donderdag 31 maart van 19.30 tot 22.00 uur met pauze.

Plaats:

zaal 011
Lipsiusgebouw (1175)
Cleveringplaats 1
Leiden

Informatie/organisatie:

Studium Generale Universiteit Leiden
Postbus 9500
2300 RA Leiden
y.leunissen@sea.leidenuniv.nl
071 527 7283 / 7295 / 7296
www.studiumgenerale.leidenuniv.nl